

godbo in raznovrstne druge stvari bodo znatni, — a odbor nima še nikakešnih sredstev na razpolaganje. Vender pa nadaljuje svoje priprave v trdni nadeji, da ga bo občinstvo ljubljansko podpiralo z obilnimi prispevki in tako omogočilo, da se ta veseli dan izvenredne slavnosti in našega mesta vredno praznuje, ter spominu mladine za vse žive dni neizbrisno utisne. Čim obilnejši bodo doneski,

tem več veselja bode moči narediti šolarčkom!

Za slavnostni odbor:

Župan Grasselli,

c. kr. mestnega šolskega sveta predsednik.

Prof. Frančisek Levec,

c. kr. okrajni šolski nadzornik.

Prof. Julij Wallner,

c. kr. okrajni šolski nadzornik.

Ivan Belè,

mestni učitelj.

O ženski vzgoji v ptujih in domačih šolah.

Na Ogerskem je bilo 1889—1890. l. 1178 deških, 1342 deklških, 14.285 mešanih šol. V 64 (17 deških in 47 deklških) višjih šolah je bilo 646 dečkov in 1721 deklic. V 164 meščanskih šolah je bilo 10.576 dečkov in 9642 deklic. Učiteljšč je bilo 72 z 4081 kandidatom in kandidatinjami.

V neslovanskih narodih je ženska vzgoja na najvišji stopinji v Francozih. Tam je bilo 1889—90. l. 280 (203 deških, 77 deklških) meščanskih šol z 4 letniki in 2 nadaljevalnema tečajema. Brez nadaljevalnih letnikov je bilo 468 šol (334 deških, 134 deklških).

Na 20 deških meščanskih šolah je bil obrten, na 16 poljedelski, na 1 trgovski, na 8 deklških meščanskih šolah obrtni, na 1 gospodinjski in na 1 trgovski tečaj. Kakor pri srednjih šolah in učiteljščih, imelo je 338 meščanskih šol internate. Koncem 1890. l. je bilo v meščanskih šolah 20.144 dečkov, a 7068 deklic. V dopolnjevalnih tečajih pa je bilo 9329 dečkov in 4031 deklic. Državnih ustanov je uživalo 2048 dečkov in deklic. V deklških meščanskih šolah poučujejo samo učiteljice. Francozi so namreč odločni privrženci principa, da naj se izroči poučevanje in vzgojevanje deklic učiteljicam. Na to se ozirajo tudi pri meščanskih šolah, akoravno je na nekaterih obrtni, trgovski ali gospodinjski tečaj. Tudi nadzorujejo tam učite-

ljice šolske nadzornice. Tudi v srednjih šolah so tam učiteljice.

Razven tega je hodilo 1892. l. na Francoskem v deklške liceje in kolegije 11.647 slušateljic, 700 več nego prejšno leto.

Angleško šolstvo je urejeno sedaj na podstavi šolskega zakona od leta 1870. Takrat je bilo prostora v vseh ljudskih šolah za 1.878.584 učencev. 21 let pozneje t. j. leta 1891—92. je bilo v vseh šolah prostora za 5.628.201 učencev. V sezidanje, razširjenje in v opravo ljudskih šol se je izdalo v poslednjih 20 letih okoli 7 milj. šterlingov (= 70 milj. gld.) Vse to se je nabralo s prostovoljnimi prispevki posameznikov in privatnih društev. Pod državnim nadzorstvom je sedaj 19.508 ljudskih šol, katere so vzdrževane s prostovoljnimi prispevki posameznikov in društev. L. 1891. je bilo v vseh ljudskih šolah vpisanih 4.724.625 učencev, a v šolo je hodilo 3.749.956 učencev. V najnovejši dobi se poučuje v nekaterih deklških šolah (l. 1891. v 1796) kuhanje, pranje in likanje perila. Istega leta je bilo na Angleškem 12.150 voditeljev, 16.398 voditeljic, 6144 učiteljev ter 10.935 učiteljic, torej 9.039 učiteljic več kot učiteljev.

Tudi na Rumunskem se za višjo izobrazbo deklic več stori kot pri nas. Tam so namreč tri državne srednje šole s petimi razredi, kjer se deklice pripravljajo za učiteljice ljudskih šol. Razven teh je

več privatnih licejev, kjer se po 2 leti pripravljajo za vseučilišče. Na vseučilišči poslušajo najbolj literaturo, v zadnjem času tudi medicino in pravo. Sedaj sta na Rumunskem dve doktorici medicine in dve odvetnici.

L. 1890. je bilo v mali Švici 37 učiteljskih in sicer 22 nemških, 13 francoskih, a 2 laški (23 za učitelje in 13 za učiteljice a 1 za oboje). Med temi je bilo 29 javnih učiteljskih, 8 privatnih. Na vseh zavodih je bilo 1890. l. 1294 kandidatov in 708 kandidatkinj.

V Chikagu je nastavljenih 200 učiteljic in le 2 učitelja.

Koliko ženskih višjih šol pa ima mogočna Nemčija? V „Stat. Jahrbuch der höheren Schulen Deutschlands“ nisem našel niti jedne. Pač pa imajo osmorazredne ljudske šole v Kasselu, Chemnitzu, Hanau, Zwickau in drugje tečaje za praktično šivanje in kuhanje z obveznim obiskovanjem.

Splošno je veliko več žensk na svetu kot moških. Tako je bilo 1880. l. na Kranjskem 250.000 žensk, a samo 231.000 moških, torej pride na 1000 moških 1081 žensk. Ta razmera ni posebno ekstremna, če pomisljamo, da pride v Šleziji na 1000 moških 1109, v Moravski 1107 žensk, na drugi strani pa v Sedmograški 994, v Slavoniji 992 na 1000 moških. (Dalje prih.) **Ij. Stiasny.**

L i s t e k.

Učiteljski dom.

„Zrno do zrna pogača,
Kamen do kamena palača“.

Gospod urednik! Gotovo Vas je malo presenetil poslani listek s tem čudnim napisom. Znam, da ste se, prebravši napis: Učiteljski dom — malo za ušesi popraskali — češ — kaj pa ta hoče s tem listkom. Nič budega, prav nekaj malega hočem povedati o bodočem našem domu.

Vsacega učitelja je gotovo razveselila vest, da se je v „Slovenskem učiteljskem društvu“ vzbudila misel, pričeti misliti in delati za „Učiteljski dom“. No, mislim, da se je že prej temu ali onemu vzbudila jednaka misel, a ni se upal na dan ž njo, češ, posmehovali se ni bodo.

Ker ima pa že skoro vsako društvo svoj dom, zakaj bi ga pa še slov. učitelji ne imeli. Saj učitelji vendar nismo kar tako na svetu, da bi le zato bili, da smo sploh na svetu. — Poglejmo naše brate — sosede, vrle Hrvate! Kako ponosni so hrvaški učitelji na svoj dom. Če govoriš s hrvaškim tovarišem, gotovo se pobaha s svojim domom, in če te vpraša: „Imate li Vi tak dom?“ — potrtega srca odgovoriš: „Ne!“

Kdor je že videl dom hrvaških učiteljev, to krasno poslopje, kojega sta postavila ponos in požrtvovalnost hrvaškega učiteljstva, srcé se mu je vzradostilo — a obsla ga je ob jednom tudi misel: kdaj vzgrade slovenski učitelji enak dom?

Prišla je doba, da se je pričelo glasno misliti, da naj tudi slov. učiteljstvo postavi svoj dom, v trajen spomin slovenske jedinosti in v čast slov. učiteljstvu.

„Hm! hm! — Učiteljski dom! — Sto let le še čakaj brate, da ga dobimo! Meniš li, da se učiteljski

dom postavi za nekaj stotakov? Pri takem podjetju je treba kar s tisočaki računati in teh slov. učiteljstvo baš premnogo ne premore, pri tako skromni plači“. Tako in jednako bode marsikateri gospodov tovarišev modroval, posebno oni črnogledi ali „pesimist-i“, katerih se tudi med nami lepo število nahaja.

G. urednik! Ako ravno je treba tu s tisočaki računati, vendar ne obupajva — vsaj jaz ne bom. — Tudi tisočake zamore slov. učiteljstvo darovati za lastni spominek, za svoj dom, samo — če hoče posnemati nikdar trudno bučelo in se ravnati po mojem — receptu.

Gospod urednik! Ne mislite, da je ta recept sestavljen po pravilih kakšne svetovne borze ali z matematično natančnostjo. Ne, tega ne pričakujte g. urednik! kajti jaz še nisem bil in — upam — tudi ne bom nikdar borzijanec in tudi z matematično natančnostjo nisem posebno v znanstvu, ker sem bil svoje dni slab računar.

Vendar upam, g. urednik, ako se slavno slov. učiteljstvo ravna po tem receptu — potem ne bo minulo 10 let in slovensko metropolo bode zopet krasilo novo, veličastno poslopje, učiteljski dom.

Evo ga, gosp. urednik!

V kratkem času dobimo v deželo nov denar, krone. Slovenski časopisi prinašajo dan za dnevom: „Darujte prvo krono družbi sv. Cirila in Metoda“. Po mojem receptu naj bo pa tako: ko slov. učiteljstvo dobi prve krone v rōke, naj jih daruje za „učiteljski dom“ — seveda jedno družbi sv. Cirila in Metoda — in sicer tako: Vsaka učiteljska oseba — naj bode učiteljica ali učitelj, kajti „jednake pravice, jednake dolžnosti“ — katera ima to srečo, da je v prvem plačil-